

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות

יד.

עין משפט
נר מצוה

פ א ב מיי פט"ו מהל
אסורי ביאה הלכה יא
פ"ח הלכה יג די סמג
לאון קהא טושיע אה"ע
סימן ו סעף ז ונדב
אלפס עוד ביבמות פ"ד
כ"ז:
פ א ד ג ה מיי פ"ט ע
הלכה ט טור אה"ע
סימן ו ש"ע אה"ע סימן
ב סעף ה:

תוספות ר"ד

אין מינאי הוא ארי למאי
ניחוש לה חדא דהא קא
מדי ותו הארי אמר
שמואל הלי כ"ג פי
דכי אומרת מאיש פלוני
וכן הוא נאמנת ואצ"ג
דאמי ההוא פלוני ומכחשי
לה ואמר לא באחי עלי
מעולם היא נאמנת דאי
איתא דהיכא דקא מכחשי
לה לא מתמינא א"כ אמאי
מהימן לה ר"ג סתמא
כ"א איתא פלוני ויאמר
בא עלי אם לא
אלא דאי דאצ"ג דהוא
אחי ומכחשי לה היא
נאמנת בין להכשיר בה
בין להכשיר בתה והכא
נמי אצ"ג דאחי ארוס
ואמר מעולם לא באחי
עליה היא נאמנת להכשיר
העובר ולהכשיר עצמה א
תתאלמן אבל לארוס דאי
אסורה דשריא אנפשיה
חתיכה דאיסור א"ל אביי
ובהא כי לא מודה מי
מכשיר ר"ג והא"ל שמואל
לר"י שינא הלכתא כ"ג
ואת לא תעביד עובדא
ערך דאיכא רוב כשרים
אצלה והכא רוב פסולים
אצלה פי ארוסה הכל
פסולין אצלה חוץ מן
הארוס ולישטמך תיקשי
לך היא גופא הלכה ואת
לא תעביד עובדא. אלא הא
לכתחלה הא דיעבר והכא
נמי כדיעבר דמי פי אם
בא בתו למיך לביד לא
שרינן ליה לכתחלה אלא
א"כ היו רוב כשרים אצלה
והא דיעבר פי המורה אם
נשאה בתו ולא נמלך לא
מפקינן לה מיניה והא נמי
כדיעבר דמי שנתעברה
ואתה בא לפסול העובר
ולאסרה על הארוס אם אין
אתה מאמינה הרי אתה
מוציאה מבעלה. ואינו
נ"ל דאצ"ג אם מהימנן
לה ה"מ להכשיר גופה
ובהא לכהונה אבל על
בעלה לא ומשום דשיותה
אנפשיה חתיכה דאיסורא
אלא נ"ל כן [פירושו] אי
לא מהימנן לה משוינן
לכתה ממורה ואסורה לבא
בקהל ולא דמיא לפניה
שנתעברה דאצ"ג דפסיל
לה לכהונה לא פסיל לה
לקהל דאיבר לחלל נבעלה
ואסורה לכתו ומותרת
לישראל אבל הכא אי
מספקת לה דנתעברה
מאתר היא לה ממורת
ומה לי לאפקי מקהל
ומה לי לאפקה מבעלה
וכי היכי דיעבר דהתם
אמרת נאמנת הכא נמי
נאמנת ומותרת בתה לכתו
כדי שלא תוציאנה מקהל
והא דריי אתיא כשמואל
בכפרין אלמנה לכ"ג פליגי
רב ושמואל בארוסה
שעברה דרב אמר הולד
ממור ושמואל אמר הולד
שותק ובכפר עשרה
יוחסין מפרשי אמילתא
דשמואל מאי שותקי
ברוקי כבא שאול בדיק
לי לאימי ואי אמרה
מארוסה נתעברה נאמנת:

דמי דהא מודה דהכא אינו אלף שהיה אומר שצא עליה דפשיטא שלא
היה מונב אחריה לאורצה שלא מונה וצין לרב וצין לשמואל אסור הוא
צבת ישראל דשמואל דקאמר לשמואל היינו דאסור צבת ישראל לכולהו
לישני דצפרק צבתא דקדושין וללישנא דצדוקי נמי קשה טפי דמשמע
דאפילו ע"י צדיקת האם לא מתכשר
אלף לר"ג אבל לרבי יהושע לא והכא
אמר דהא קא מודה וכשר לכ"ע ושמה
אי לחלק דכל דהתם היינו שפעם אחת
צא עליה צבת מודה דהכא דקאמר
מיניה היינו שצא עליה ציאות הרצה
והיה רגיל אלף תמיד וכדאמרין רוב
צעילות הלך אחר הצעל: **חדא דקא**
מודה. וללישנא קמא דיבמות ללא
דיימא מעלמא ולא יכא דאמרי דאפילו
דיימא מעלמא כיון דקא מודה בתריה
דידיה שדין ליה: **חדא דקא מודה.**
מזינן לפרש דאיידי לענין לאוסרה על
הארוס וה"פ חדא דקא מודה הלכך
אינה נאסרת עליו ועוד הא רב יהודה
כו' לא קאמר ועוד אפילו לא מודה
דאם אינו מודה פשיטא דנאסרת עליו
אלף כלומר אפילו כי ליכא טעמא
דמודה כגון לאצ"ג דר"פ אלמנה
מדאפקרה נפשה לגבי דרוס מפקתה
נפשה נמי לגבי עלמא אפ"ה אינה
נאסרת עליו משום דנאמנת כ"ג.
כ"פ לכו ר"י ואי אפשר להעמידה
מדאפקרה נפשה לגבי דרוס מפקתה
את אמנו וזה אינו דהא אפלוגתא דרב
ושמואל קאי דמוקמי צדוקין מתי
שמוקי צדוקי ולמאי דגרסינן בקדושין
ארוסה שעיצרה לא קשה מידי על כן
לר"ך לפרש דהכא לא איירי לאוסרה
עליו אלף לענין להכשיר את הולד
והשמה הוא ועוד כפשוטו ועוד דאפילו
לא יודה ולא דקאמר דלאו מיניה
צבה לא מכשיר ר"ג כיון דהוי צרי
וצרי כדלמך צד"צ אלף כגון שנת
או דליתיה קמן דלשיליה והא חדשי
ליה צסמוך דיעבד לפי שלא היה יכול
הולד להינשא לצת ישראל ואפילו
לממורת אסור דמדאורייתא כשר הוא
דהאי הוי כדיעבד הלכה כ"ג]: (מן

אין מינאי. אמת ממני הוא: ובהא כי לא מודי כו'. דקא אמרת
ועוד: ארוסה הכל פסולין אללה חוץ מן הארוס: הא לנאסרה. אם
צא כהן לימלך לצית דין לא שרינן ליה לכוססה אה"כ היו רוב כשרים
אללה: דיעבד. אם נשאה כהן ולא נמלך לא מפקינן לה מיניה:
והא נמי כדיעבד דמי. שנתעברה
ואתה צא לפסול העובר ולאוסרה על
הארוס דאם אין אתה מאמינה הרי
אתה מוציאה מבעלה: מי אמר רבי
יהושע אינה נאמנת. אלמנה לא מוקמינן
לה אחוקה: עיסה. לשון ספק: על
אלמנת עיסה. שהיא צבה מכה ספק
חלל דלקמין שנטמע בה ספק חלל כגון
שורק צעל אמו הראשון לה גט ספק
קרוב לו ספק גרושה ספק אלמנה ונשאה
זו ספק והוליד ממנה צן זהו ספק חלל
והעוד ר"י על אלמנת צן של זה שהיא
כשרה. אלמנה מוקמינן לה אחוקה
ואמרינן אל תפסילנה לזו מספק כלומ'
שמה צעלה חלל היה: צודקס ועיסה.
ו"י"ל שצדקה אחר אומן גירושין והוגד
לה שקרוב לו היו ולא נתגרשה כלל
ואלמנה היתה וכשרה לכהן: צודקס
מונב. צלמיה: דבנן גמליאל אדרבן
גמליאל לא קשיא. דתמינן דלא חייבת
לתרונינהו: הא קמי סיפא. דהיה
אמר להן כו': קלנו עדותכם. נאמנת
אתם לנו שקך שמעתם: על כך. להתייר
לכהונה דודאי אסורה: שהכניס
שומעין לנפס. אם תאמרו אסורה:
אלף לא לקרב. אם תאמרו מותרת:
הכא צרי. מתמינן היא אומרת
צרי לי שלכשר נבעלתי: הכא. גבי
אלמנת עיסה כי היכי דלדין מספקת
לן לדידה נמי מספקת לה וליכא
למינר צה צרי ושמה צרי עדיף: חד
ספיקא. מתמינן חד ספיקא היא
ספק נבעלה לכשר ספק נבעלה לפסול
שהיא לא צא זו לפניו ואילו צא שמה
היינו מוכרים צה שהוא פסול: הכא.
גבי אלמנת עיסה: פרי ספיקי. אמו
של ספק חלל זה צה נולד הספק והיא
עמנה לא נאסרה אלף מספק וזו
שצבה ממונת צנה קרי לה ספק

[א] ובעל י"ג: [ב] ויש' הוין
יבמות קטו: ד"ה וכן הוין
ומוס' צ"מ ע. סד"ה אהא
ומוס' לקמן פה: ד"ה
ועוד: [א] ו"ל לכהנה:
ד קדושין עה. עדיות פ"ח
מ"ג, [ב] וחספסא קדושין
פ"ה, [ג] ו"ל, [ד] ו"ל
עירובי ספק, רש"י,
[ה] יבמות טו: [ו] ו"ל
ג, [ז] ו"ל על חלל עמנו
אין שייך לשון עימוס:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] גמ' א"ל אבי ובהא כי
לא מודה מי מכשיר כ"ג.
עין צ"מ ע ע"א תד"ה
התם מיהו וכו':

מוסף רש"י

אלמנת עיסה. אלמנת
ספק חלל שהיתה מעורבת
בכפיות. צעלה היה ספק
והוא צבה מכוון דהוא לה
ספק ספיקא [קדושין טה].

ספיקא. ומדצרי רבי יוסף טוב עולם מלאחי [אלמנת עיסה] אשה
שהיה צעלה ספק ספיקא כגון שנתגרשה אמו מצעלה הראשון ספק
קרוב לו ספק קרוב לה ומה צתוך שלשה חדשים ונשאת לכהן מן
שלשה חדשים וילדה את זה ספק שהוא צן תשעה לראשון וכשר
ואפילו היתה מגורשת שהרי קודם לגט נתעברה או אפילו אחר הגט
והוא ישראל ולא כהן וספק צן שצעה לאחריו וצנו של כהן הוא
והרי הוא ספק חלל הרי ספק ספיקא שמה אינו צנו של כהן ואח"ל צנו
הוא שמה לא היתה אמו גרושה אלף אלמנה ולהכי קרי לה עיסה שיש
בה עירובי ספיקה הרצה בעיסה זו שהיא צבוסה. והא דאמרין לקמן [ע"ב]
צל שנטמע בה ספק חלל היינו פירושה כל שנטמעו בה ספק עירובי]
חלל. נטמע נתעבר: איווהי אלמנת עיסה. שהעודה עליה שהיא
כשרה: כל שאין. צעירובי ספקותיה לא ספק ממזרות ולא ספק
נתינות ולא ספק עבדי מלכים אלף ספק חלל לצדו. מש"ה נקט עבדי
מלכים משום עבדי שלמה [ה] שהיו עשירים ובעלי זרוע ונשאו להם צנות
ישראל ובגון זרעו של הרוכס שהי' עבד לצית חשמונאי וגברה ידו ומלך]:
שמעתי

ד"ה הוא ארוס ע"כ היה חסר מהתוספות): **אלמנת עיסה.**
פירש צקונטרס שני פירושי ושיניהם דחוקים דהא אמרינן לקמן אלו
היא אלמנת עיסה כל שנטמע בה ספק חלל [ומה עימוס שייך צמה
שנישאת לספק חלל ועוד דלזן לשון עיסה נופל על אדם אחד אלף
על משפחה שייך לשון עיסה כדאמרין (קדושין דף סט): כל הארצות
עיסה לארץ ישראל וא"י עיסה לצבל וצתוספתא תניא מפני מה אמרו
עיסה פסולה מפני ספיקי חללין ומה ספיקי חללין שייך לאלו הפירושי
ונראה לר"י ולר"צ דעיסה קורא המשפחה שנטמע בהם ספק חלל
אחד או הרצה ספיקי חללים ולהכי חשיב ליה לקמן ספק ספיקא דכל
אחד מצני המשפחה ספק אם הוא ארוס ספק שנתעבר צה אם לאו
ולקמן גרסינן אירוה כל שנטמע בה כו' ולא גרסינן אלמנת אהי
איתא צירושלמי ואפילו גרסינן אלמנת כל שנטמע בה קאי אעיסה ואם
תאמר דצפרק עשרה יוחסין (שם דף עה). משמע דאפילו מאן דמכשר
אלמנת עיסה מודה צבת דפסולה גבי הא דלמך רב חסדא הכל מודים
באלמנת עיסה שפסולה לכהונה כו' ולאפקי מהני תנאי דתנן העיד
רבי יהושע כו' ומה לי אלמנה מה לי צבת דבת נמי הוי ספק ספיקא
רבי יהושע דאמר רב יוסף למאי ניהוש לה חדא
דהא קא מודה ועוד הא [אמר רב יהודה אמר
שמואל הלכה כרבן גמליאל א] אמר ליה אביי
ובהא כי לא מודה רבן יהודה שינא א"הלכה כר"ג.
ואת לא תעביד עובדא עד דאיכא רוב כשרין
לכתחלה הא דיעבר והא נמי כדיעבר דמי
רמי ליה אביי [לרבא ומי אמר רבי יהושע
אינה נאמנת ורמינהו] העיד ר' יהושע ורבי
יהודה בן בתירא [על אלמנת עיסה שהיא
כשרה לכהונה א"ל הכי השתא התם אשה
נישאת בודקת ונישאת הכא אשה מונה
בודקת ומונה אמר רבא דרבי יהושע אדרבי
יהושע קשיא דרבן גמליאל אדרבן גמליאל
לא קשיא והא קתני סיפא אמר להן רבן
גמליאל קבלנו עדותכם אבל מה נעשה
שהרי גזר רבן יוחנן בן זכאי שלא להושיב
בית דין על כך שהכהנים שומעין לכם לרחק
אבל לא לקרב אלא אמר רבא דרבן גמליאל
אדרבן גמליאל לא קשיא התם ברי הכא
שמה דר' יהושע אדר' יהושע נמי לא קשיא
התם חד ספיקא הכא תרי ספיקי הלכך לרבן
גמליאל אלים ליה ברי דאפילו בחד ספיקא
נמי מכשיר וקיל ליה שמה דאפילו בספק
ספיקא נמי פסיל לרבי יהושע אלים ליה
חד ספיקא דאפילו בברי נמי פסיל וקיל ליה
ספק ספיקא דאפילו בשמה נמי מכשיר
תנו רבנן [איווהי אלמנת עיסה] כל שאין
בה לא משום ממזרות ולא משום נתינות
ולא משום עבדי מלכים אמר רבי מאיר
שמעתי

כמו בצלמנה ו"ל צבת העיסה אין לה חזקה דכשרות ואע"ג דצעלמא מקילין צצפק ספיקא הכא מעלה עשו ציוחסין כי היכי דמלך
לקמן תרי רובי להכשיר אף על גב דצעלמא סגי צחד רובא: **ד"רבי יהושע אדר"י.** לא קשיא. והשתא לא מצי לשנויי דבודקת
ונישאת דמשיני לעיל כיון דהשתא אוקיימנא צבאומרת שמה: **תנו רבנן איווהי אלמנת עיסה.** קשה לרבינו תם על גרסת הספרים
דגרסי אלמנת עיסה דאם כן אית ליה לרבי יוסי דאלמנת עיסה כשרה דהא מכשר לקמן שמוק ממוזר וכל שכן דמכשר באלמנת
עיסה כדמוכח הסוגיא וצפרק עשרה יוחסין (ג"ו ס) אמר צהדיא דלרבי יוסי אלמנת עיסה פסולה לכך מוחק רבינו תם אלמנת
וגריס איווהי עיסה ולענין צת קתני וקאי אהאי דתנא צשיליה עדיות העיסה נאמנת לטער ולטמא לרחק ולקרב לאסור ולהתייר וה"פ
נאמנת לטער עמנה צביוחה או צשתיקה למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה לטמא ולטער שייך לענין ממזרות ונתינות כדתנן (קדושין דף
עב): ממזרים ונתינים עתדין ליטער לרחק ולקרב שייך לחללות דתנן הכהנים שומעים לכם לרחק ולא לקרב וכן לקמן (דף סו). וריחסין
צני משפחה ולאסור ולהתייר שייך אעבדים והא דפרין צצ"צ (לקמן דף סח): עמיה עמיה ומהרה ס"ד התם דכילי כל פסולי צחד לינשא הוה ליה
למינתי משפחה זו וצשרה זו אלף פסולה אצל אלמנות ונתינות ומהינות אלף עמיה נאמנת לטער ולטמא לרחק ולקרב לאסור ולהתייר וה"פ
ולהתייר אף על גב דלטמא ולרחק ולאסור צביוחה או צשתיקה לא שייך צנאמנות ועלה קתני צברייתא דהכא איווהי עיסה שנטמע בה צביוחה
או צשתיקה לטער את הצת כל שאין צה כו' והכי משמע צתוספתא דקתני נאמנת עיסה לטער ולטמא לאסור ולהתייר לרחק ולקרב וצאלמנת
עיסה לא נגעו והשתא לא קשה דרבי יוסי אדרבי יוסי דהא דלכשר רבי יוסי צשמוק ממזר אגוף העיסה קאי להכשיר את הצת אצל צמקום
שמוכיר אלמנת עיסה להכשיר דוקא אלמנה ולא הצת כדמוכח בקדושין (דף עה). ושם דואי פוסל רבי יוסי אפילו את האלמנה כדמוכח נמי
בקדושין וכדצרי ר"ת משמע צירושלמי דקתני איווהי עיסה כל שאין צה לא ממזר ולא נתין ולא עבדי מלכים רבי מאיר אומר כל שאין צה אחד
מכל אלו צתה כשרה אלמא דכשרות צבת מיירי ולא צאלמנה ומיהו קשה לרצ"ב כיון דהך צרייתא קיימא לפרושי ההיא דסוף עדיות
אם כן רבי מאיר דצבר דחלל צין צווח צין שחק כשר א"כ היכי מפרש הא דקתני לרחק ואור"י הא דמכשר ר"ת חלל שותק הני מילי כשאתרי
כן שואלין ממנו אם הוא חלל אם לאו ואוח אצל אם לעולם שותק פשיטא דפסול הוא דקתני דנאמנת לרחק אם לעולם שותק: